

Motion till riksdagen 2025/26:4157

av **Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2025/26:262 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och anpassning av svensk rätt till EU:s migrations- och asylpakt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte ta bort möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förtydligande av hur kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska tolkas och tillämpas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att bevilja längre tidsbegränsade uppehållstillstånd än miniminivån i EU-rätten för att värna proportionaliteten och rättssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa tillgången till offentligt biträde under asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna EU:s migrations- och asylpaktens grundsyfte om ett enhetligt ramverk och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Centerpartiet är ordning och reda och medmänsklighet i migrationspolitiken en grundprincip. Det innebär att ett nej måste vara ett nej, men också att ett ja måste vara ett ja. De som följer reglerna, arbetar och gör rätt för sig ska kunna veta att det beslut de fått från staten gäller. Vi ser därför med stor oro på hur regeringen och Sverigedemokra-

terna steg för steg urholkar tryggheten för dem som sköter sig och bidrar. Permanenta uppehållstillstånd ska kunna rivas upp och människor som arbetar och försörjer sig riskerar utvisning på grund av godtyckliga lönegolv. Tonåringar som växt upp i Sverige kastas ut. Centerpartiet menar att politiken måste kombinera medmänsklighet med ordning och reda, där den som sköter sig och bidrar till samhället också ska ges en tydlig och trygg väg framåt, inte behöva trippa på tå i osäkerhet för att när som helst kunna utvisas. Regeringen skapar oreda i migrationspolitiken och missar individernas perspektiv, vilket skadar Sverige i grunden.

Centerpartiet har varit en pådrivande kraft för en gemensam europeisk migrationspolitik som bygger på solidaritet, ansvar och rättssäkerhet. EU:s migrations- och asylpakt, som förhandlades fram under Sveriges ordförandeskap, är ett viktigt steg i den riktningen. Pakten är bindande och måste implementeras i svensk lag. Därför ställer vi oss i grunden bakom propositionens huvudsakliga syfte att anpassa svensk rätt till paktens.

Däremot är vi djupt kritiska till hur regeringen på flera punkter väljer att gå längre än vad EU kräver och driver igenom ett paradigmskifte som präglas av misstro och bristande respekt för individen. Lagrådet har riktat exceptionellt skarp kritik mot beredningen och framhållit att förslagen präglas av ett ”utpräglat mekaniskt förhållningssätt” där regeringen ”inte på någon punkt anlägger ett flyktingperspektiv eller ser till den enskilda människan”. Denna kritik är allvarlig och måste tas på största allvar. Vi ska ha ordning och reda i migrationspolitiken, men vi måste också se till människan när vi stiftar lag.

Utmönstring av permanent uppehållstillstånd för vissa grupper

Regeringens förslag innebär att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper helt tas bort. Utmönstringen föreslås gälla för en person som är alternativt skyddsbehövande eller vidarebosatt, flykting, har ställning som varaktigt bosatt i Sverige, beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter, beviljas uppehållstillstånd på grund av vissa bestående verkställighetshinder, eller beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan person som tidigare haft uppehållstillstånd utifrån ovan.

Centerpartiet står för en migrationspolitik som är både återhållsam och smart. Det innebär ordning och reda i asylsystemet, men också ett obevekligt fokus på jobb, språk och integration från dag ett. Sverige ska vara ett land där den som arbetar och bidrar också får stanna. För den som gör rätt för sig måste det finnas rimliga och förutsägbara vägar in i samhället. Regeringens förslag är därför fel väg att gå. Det är ett ogenomtänkt förslag som skapar otrygghet och motverkar integration.

Ett betydande problem är att förslaget inte tagits fram på ett ordnat och förutsett sätt. Kritiken mot beredningsprocessen delas av Lagrådet, som i sitt yttrande skriver följande: ”En förenklad syn på flyktinginvandring har lett till förslag som är otillräckligt genomlysta och brister i den demokratiska förankring som remissförfarandet är avsett att säkerställa. Beredningsarbetet är alltså behäftat med allvarliga brister.”

Lagrådet fördjupar sin kritik genom att konstatera att hela utredningen varit politiskt styrd från start. Uppdraget har inte handlat om att förutsettligt finna de bästa lösningarna för integration, utan om att juridiskt tvinga igenom de ställningstaganden som redan gjorts i Tidöavtalet. Fokus har legat på att hitta den absoluta miniminivå som

EU-rätten tillåter, i stället för att analysera vad som faktiskt skulle minska utanförskapet och förbättra integrationen. När en utredning inte får utvärdera en fråga, utan enbart får i uppdrag att genomföra en på förhand bestämd politik, blir en konstruktiv och demokratisk beredning enligt regeringsformen omöjlig.

En förutsägbar väg till permanent uppehållstillstånd är en viktig förutsättning för att så småningom kunna bli svensk medborgare och fullt ut bli en del av vårt samhälle. Regeringens modell försvårar denna väg. Ett system där människor tvingas leva med en serie korta, tidsbegränsade tillstånd, utan en tydlig möjlighet att nå en permanent status, skapar en ständig oro som drabbar individer och familjer. Denna ständiga osäkerhet riskerar att leda till fler fall av s.k. tonårsutvisningar, där unga som rotat sig i Sverige under sin uppväxt tvingas lämna landet när deras tidsbegränsade tillstånd löper ut vid 18-årsdagen. Sverige har även i Haagkonventionen garanterat permanenta uppehållstillstånd till adopterade barn från andra länder. Hur denna garanti ska uppfyllas om permanenta uppehållstillstånd ska utmönstras helt är med lagändringarna mycket oklart.

Denna otrygghet minskar incitamenten att investera i sin framtid, lära sig språket, utbilda sig och bli en del av det svenska samhället.

Samtidigt medför förslaget en omfattande byråkratisk och ineffektiv börda för Migrationsverket. När möjligheten att nå en slutgiltig, permanent status tas bort, tvingas systemet till upprepade omprövningar som kommer att sluka enorma resurser och leda till ännu längre handläggningstider.

Otryggheten stannar inte där. Tidöpartierna har även utrett idén att kunna återkalla redan beviljade permanenta uppehållstillstånd. Även om förslaget tillfälligt lagts på is efter massiv kritik kvarstår risken. För Centerpartiet är detta en oacceptabel tanke. Det skulle innebära ett frontalangrepp på rättsprincipen att gynnande beslut inte godtyckligt kan rivas upp, och skapa en massiv otrygghet för tusentals människor.

Sammantaget är regeringens förslag dåligt genomarbetat, rättsosäkert och skadligt för integrationen. Det skapar en byråkratisk börda som försvårar för människor att bli en del av Sverige och slår undan benen för Migrationsverkets möjlighet att arbeta effektivt. Därför motsätter vi oss regeringens förslag.

Kvotflyktingar måste fortsatt kunna få permanent uppehållstillstånd

Än mer allvarligt är att regeringen föreslår att möjligheten för kvotflyktingar – de allra mest utsatta som valts ut av FN:s flyktigorgan UNHCR – att beviljas permanent uppehållstillstånd (PUT) ska utmönstras. Det är både obegripligt och inhumant.

Detta är en grupp som genomgår en noggrann prövning redan innan de kommer till Sverige och som Sverige har ett särskilt ansvar för. Att frånta dem tryggheten med ett permanent uppehållstillstånd motverkar integration och skapar en onödig osäkerhet. Regeringen argumenterar för att ett enhetligt regelverk är önskvärt, men ignorerar de starka skäl som finns för att just denna grupp ska särbehandlas. Centerpartiet anser att förslaget att försämra deras villkor går i helt fel riktning.

Regeringen föreslår att kravet på PUT för att få medborgarskap ska ersättas med ett krav på ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd”. Hur detta ska tolkas är oklart och skapar rättsosäkerhet.

Som Lagrådet påpekar brister förslaget i proportionalitet och ser inte till den enskilda människan. Regeringen bör därför återkomma med ett förtydligande av hur det nya

kravet ska tolkas samt utreda möjligheten till längre tidsbegränsade uppehållstillstånd för att värna rättssäkerheten.

Säkra rätten till offentligt biträde

Regeringens förslag att kraftigt begränsa rätten till offentligt biträde är oacceptabelt och ett hot mot rättssäkerheten. Att ersätta ett fullvärdigt juridiskt stöd under hela processen hos Migrationsverket med som utgångspunkt endast två timmars kostnadsfri rådgivning är en dramatisk försämring. När man prövas av rättsstaten Sverige ska man också kunna lita på att det sker rättssäkert.

Asylprocessen är komplex och för den enskilde, som ofta är i en mycket utsatt situation, är det avgörande att få professionell hjälp för att kunna presentera sina skydds-skäl på ett korrekt och fullständigt sätt. Flera tunga remissinstanser, inklusive JO och Justitiekanslern, har varnat för att förslaget kommer att få stora negativa konsekvenser för rättssäkerheten och leda till att tyngdpunkten i processen förskjuts till domstolarna, vilket är ineffektivt och kostsamt.

Även Lagrådets kritik är omfattande. De ifrågasätter att rätten till offentligt biträde ska sänkas till EU:s miniminivå och understryker behovet av en ”ventil” för att skydda enskilda, inte minst med hänsyn till barnkonventionen. Lagrådet pekar också på det orimliga i de strikta tidsgränserna, som strider mot god advokatsed och riskerar att lämna människor i nöd utan det stöd de har rätt till.

Förslaget är särskilt allvarligt för utsatta grupper som ensamkommande barn och hbtqi-personer. Centerpartiet anser att rätten till ett kvalificerat juridiskt biträde genom hela asylprocessen är en grundläggande rättighet som inte får urholkas.

Oklar utökning av gränsförfarandet

Propositionen föreslår att Sverige ska tillämpa det s.k. gränsförfarandet i fler fall än vad EU-rätten kräver, utan att det finns en tillräcklig analys av varför detta är nödvändigt eller vilka konsekvenserna blir.

Ett gränsförfarande är en påskyndad process med snäva tidsramar som innebär inskränkningar i den sökandes rörelsefrihet. Flera remissinstanser har varnat för att en utökad tillämpning riskerar att leda till rättsosäkra bedömningar, särskilt för sårbara personer vars skyddsbehov är komplexa och kräver mer tid för utredning.

Att fatta så ingripande beslut utan ett gediget underlag är ansvarslöst. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en grundlig analys och ett förtydligande av vilka specifika fall som ska omfattas av ett utökat gränsförfarande och varför detta är proportionerligt och nödvändigt.

Värna paktens gemensamma grund

Syftet med EU:s migrations- och asylpakt var att skapa ett mer förutsägbart, enhetligt och solidariskt system för hela unionen.

När regeringen nu på flera punkter väljer att inte bara anpassa svensk lag till EU-rättens miniminivå, utan även att införa nationella särlösningar som är stramare än nödvändigt, riskerar man att urholka den gemensamma grunden. Detta kan på sikt leda

till just den typ av ojämn ansvarsfördelning och ”asylum shopping” som pakten var avsedd att motverka. Det är problematiskt om Sverige agerar på ett sätt som undergräver det långsiktiga målet om en gemensam och hållbar europeisk migrationspolitik.

Niels Paarup-Petersen (C)

Madeleine Atlas (C)

Anders W Jonsson (C)